

طلاق؛ ریشه پیدایش آسیب‌های اجتماعی

براساس آمار سال گذشته نرخ رشد طلاق در کشور 8/8 درصد بوده است

براساس آمار سال گذشته نرخ رشد طلاق در کشور 8/8 درصد بوده است

طلاق؛ ریشه پیدایش آسیب‌های اجتماعی

جام جم آنلاین: صدای گریه کودک در دادگاه، جدایی دیگر و دوباره فرزندی دیگر که با آینده‌ای مبهم مواجه می‌شود. کمبود محبت و نبود پشتیبانی خانواده در زندگی‌اش او را به دلانی تاریک راه می‌برد، بسیاری از جنایات امروز، محصول فرزندان طلاق دیروز است.

دفتر ازدواج و طلاق امروز 10 درصد بیشتر جدایی زن و شوهری را ثبت می‌کنند تا وصالشان را، طلاق تبدیل به بحرانی روزمره و عادی کند. انگار طلاق اتفاقی معمولی و روزمره است.

گرچه طلاق، حلالی است که هیچ‌کس از وقوع آن خوشحال نمی‌شود، اما در هر صورت گاهی پایان تلخ بهتر از تلخی بی‌پایان است و ضروری است قوانین مربوط به آن را بدانیم. از هفته آینده در همین صفحه ابعاد حقوقی طلاق واکاوی می‌شود.

رشد روزافزون طلاق در کشور

نرخ رشد جدایی در خانواده‌های کشور هر سال رکورد سال گذشته را می‌شکند. تنها در 9 ماه اول سال 88 نرخ رشد بیشتر از سال 84 و 85 بود. سال پیش نیز این نرخ رکورد سال پیش را شکست. سازمان ثبت اسناد و املاک کشور از افزایش 10 درصدی طلاق در کشور طی 9 ماه سال پیش خبر داد. در 9 ماه نخست سال گذشته 94 هزار و 591 طلاق به ثبت رسید که این رقم در سال 88، 86 هزار و 225 طلاق بوده است.

اما آمار رشد طلاق ادامه داشت تا در اسفند سازمان ثبت احوال کشور نرخ رشد آن را در سال 89، 8/8 درصد عنوان کند. در 11 ماه اول سال گذشته 124 هزار و 741 طلاق ثبت شده است، یعنی در هر روز حدود 373 فروپاشی در خانواده‌های کشور، در حالی که ازدواج تنها یک درصد افزایش را ثبت نموده است.

رشد طلاق را حالا در همه جای کشور می‌توان دید. در سال 89 از هر 6 ازدواج در استان خراسان رضوی یک مورد با جدایی همراه بوده است. استان سمنان نیز با 59/4 درصد رشد طلاق در کشور رکورددار 9 ماه ابتدایی سال پیش، بوده است.

افزایش آمار طلاق دغدغه خیلی‌هاست، رئیس مجلس هم حتی، نسبت به آمار تکانه‌دهنده طلاق هشدار داده است و از صداوسیما خواسته تا در جهت تحکیم بنیادهای خانواده برنامه‌ریزی کند، اما علل این ناهنجاری چیست؟

علت‌های طلاق

هر کسی از ظن خود دلایل طلاق را عنوان می‌کند. عده‌ای اختلافات جنسی را علت اصلی عنوان می‌کنند و دیگرانی دست روی اعتیاد می‌گذارند. طیف گسترده عوامل طلاق نشان از پیچیدگی این بحران اجتماعی است.

دکتر نسرین تهرانی، روان‌شناس بالینی علت اصلی طلاق را مشکلات جنسی عنوان می‌کند. او معتقد است بیش از 70 درصد طلاق‌ها به همین دلیل اتفاق افتاده است.

اما در این میان توجه به هر طلاق به عنوان یک پرونده خاص، اهمیت دارد. هر چند عوامل این پدیده را می‌توان به علل فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی تقسیم کرد. بیکاری که عاملی اقتصادی است، اعتیاد را که مساله‌ای اجتماعی است به وجود می‌آورد و همین اعتیاد را بلاي خانمانسوز خانواده خوانده‌اند.

موسی‌الرضا ثروتی عضو کمیسیون اجتماعی مجلس موادمخدر و مسائل اقتصادی را از عوامل اصلی طلاق در کشور قلمداد کرده است.

بر این اساس باید گفت خود اعتیاد ریشه در بنیان‌های سست خانواده دارد. خانواده‌ای که در آن عشق وجود داشته باشد، اعتیادی

نخواهد داشت، زیرا کسی راضی نخواهد شد تا با اعتیاد زندگی خانواده خود را نابود کند.

اعتیاد اگرچه یک پدیده دردناک است، اما ریشه در اقتصاد و فرهنگ و سیاست دارد و کمرنگ کردنش نیازمند همکاری‌های چندجانبه و مطالعات عمیق می‌باشد.

عده‌ای نیز رواج گسترده طلاق را حاصل قصور در اجرای احکام دینی جستجو می‌کنند. اگر خانواده نهادی سنتی است پشتیبان این نهاد را هم باید در شریعت به عنوان بخش عمده سنت جست. هواداران سنت، تهاجم فرهنگی در قالب رواج سبک‌های زندگی از طریق ماهواره را هم عاملی بر افزایش جدایی در خانواده‌ها می‌دانند.

رئیس اداره بهزیستی آبادان، عدم رعایت صحیح حجاب را یکی از مهم‌ترین عوامل افزایش بروز پدیده طلاق و سست کردن بنیان خانواده‌ها دانسته است. علی‌فرحانی می‌گوید که تاثیر حفظ حجاب بر تحکیم خانواده‌ها و سلامت روانی جامعه امروزه بر هیچ کسی پوشیده نیست و باید این مساله برای جوانان نیز به درستی تبیین شود. یک عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور ارومیه هم با تاکید بر رعایت معیارهای دینی برای حفظ نهاد خانواده، تنها راه سعادت و خوشبختی جوانان ما را در روی آوردن به مساجد، نهاد روحانیت، آموزه‌های راستین دینی و همچنین پرهیز از مدگرایی و افزایش شناخت تاثیر مخرب همه‌های فرهنگی در زندگی می‌داند.

نکته: آموزش زوجین قبل و بعد از ازدواج، مشاوره در جهت حل اختلاف‌های خانوادگی و آموزش‌های رسانه‌ای درباره عواقب طلاق از راه‌های پیشگیری از افزایش طلاق است
نهاد خانواده علاوه بر بنیان‌گذاری اجتماع انسانی از طریق عشق میان زن و مرد، برآورنده نیازهای جنسی نیز هست، اما گفت‌وگو در این میان همواره با احتیاط همراه بوده است. عدم تعهد و ازدواج موقت به عنوان عوامل طلاق در حالی مطرح می‌شود که دکتر اصغر مهاجر، جامعه‌شناس معتقد است، استفاده از این ادبیات و بکارگیری این واژه‌ها در واقع به نوعی پنهان کردن عامل اصلی است، عاملی که تنها به نام آن اشاره می‌شود.

زوج‌های زیاد دیگری هستند که به خاطر سوءرفتار و خشونت به دادگاه می‌روند. پاره‌ای از مشکلات هم معیشتی است. از سویی دیگر برخی زوج‌ها طلاق را به خاطر دخالت‌های بی‌جای اطرافیان، سرنوشت خود یافته‌اند و به این عوامل می‌توان ازدواج‌های غلط، تحمیلی، اجباری و مصلحتی، فساد اخلاقی و اجتماعی و خیانت زوجین را افزود.

طلاق چه می‌کند

کودکی میان پدر و مادر، این تصویر اولین نما از یک خانواده را تشکیل می‌دهد. اما طلاق شکستن این تصویر است. با طلاق، فرزند، پدر یا مادر خود را از دست می‌دهد و همین آینده او را با مخاطرات فراوان همراه می‌سازد. آینده جامعه نیز در گرو آینده فرزندان امروز است.

طلاق می‌تواند به انحرافات جنسی، خودکشی، فرار از منزل، سرقت، اعتیاد، تکدی‌گری، ولگردی و ... منجر شود. اسماعیل داغستانی، معاون امور اجتماعی سازمان بهزیستی استان تهران، طلاق را به طور مستقیم و غیرمستقیم عامل اصلی بروز 70 درصد آسیب‌های اجتماعی ذکر کرده است.

دکتر فرجاد درباره عوامل انجام جرم می‌گوید که طلاق یکی از علل جرایمی مانند ضرب و جرح، اعتیاد، سرقت، تجاوز به عنف و قتل است.

اردشیر گراوند، جامعه‌شناس و پژوهشگر اجتماعی هم در این زمینه تحقیقاتی انجام داده و معتقد است براساس پژوهش‌های انجام شده، گرایش فرزندان طلاق و بدسرپرست به انجام بزه غیرقابل انکار است. این جامعه‌شناس، سرقت و جنایات جنسی را از جمله مهم‌ترین این جنایات خوانده است.

طلاق برای فرزندان، بسی دردناک است، کودکانی که مرگ یکی از والدین خود را تجربه می‌کنند، خیلی راحت‌تر می‌توانند نسبت به آلهایی که قربانی طلاق شده‌اند، با قضیه کنار بیایند. این تجربه دردناک بی‌تردید زمینه‌ای می‌شود برای آینده‌ای که چندان روشن نیست.

چه باید کرد

طلاق فی‌نفسه امری نامطلوب نیست، راه‌حلی است برای دو نفر که نمی‌توانند دیگر با هم زندگی کنند. اگر مهری میان دو طرف نباشد،

دیگر نمی‌توان با هم ساخت. این افزایش نرخ طلاق در جامعه است که زنگ خطر شده است. اگر خانواده‌ای براساس عشق و علاقه پا گیرد به جدایی نمی‌انجامد. از همین‌روست که بسیاری اعتقاد دارند برای طلاق هم، پیشگیری بهتر از درمان است، اولین راهی که پیشنهاد می‌شود، دقت در انتخاب همسر است.

اگر خشت اول کج نهاده شود دیگر جبران نخواهد شد، از همین‌رو گام اول یعنی انتخاب همسر باید درست نهاده شود تا تداوم یابد. تفاوت فرهنگی و سنتی و عدم شناخت دختر و پسر قبل از ازدواج منجر به طلاق می‌شود، دوران نامزدی کوتاه موجب عدم شناخت طرفین شده و این موضوع طلاق را در پی دارد.

عباس جعفری، یکی از قضات دادگاه خانواده، علاوه بر کنترل آسیب‌های اجتماعی پیشنهاد تقویت آموزش زوجین قبل و بعد از ازدواج، مشاوره در جهت حل اختلاف‌های خانوادگی، ایجاد توازن مالی و غیرمالی زوجین و آموزش‌های رسانه‌ای درباره عواقب طلاق را به عنوان راه‌حل پیشگیری از سرعت افزایش طلاق عنوان می‌کند.

با توجه به سنخ موضوعات زناشویی، مهاجر، استاد دانشگاه پیشنهاد می‌کند که آموزش به صورت کارگاهی، چهره به چهره در محل کار و دانشگاه آموزش داده شود.

نگاهی به عوامل و راه‌حل‌های پیشنهادی جواب مساله طلاق را در همکاری نهادهای اقتصادی، فرهنگی و برنامه‌ریز می‌یابد. نظام‌های یادشده در هم تاثیر متقابل می‌نهند و همین اصلاح روند موجود را منوط به تدبیری در سطح کلان می‌سازد. تضمین آینده جامعه ارزش این تدبیر را دارد.

علی طالبی / جام‌جم